

OM människan i miljön

I dagspressen kunde för några veckor sedan läsas, att Förenta Stater-na räknar med att fram till år 2000 göra utgifter om ca 300 miljarder dollar för rening av luft- och vattentillgångarna.

300 miljarder dollar gör 1 500 miljarder kronor! Beloppet är synonymt med 15 års bruttonationalprodukt i Sverige.

Gustaf Delin

Förenta Staterna har vaknat upp. Man måste betala 50 miljarder kronor om året fram till sekelskiftet för att motverka den nedsmutsning av luften som sker via fabrikkorstenar, bilarnas avgasrör, sopbränning, samt den nedsmutsning som på olika sätt sker av vattendrag, floder och sjöar.

Vi är bättre lottade i Sverige. Men detta betyder inte att USA:s öde inte också blir vårt. Vår fördel består i att vi på ett tidigare stadium kan uppmärksamma den stora problematiken och på ett tidigare sta-

dium göra någonting åt den. Stora värden kan räddas undan förstörelse. Kostnaderna kan bli förhållandevis mindre.

Miljö blir lätt vatten, luft och landskap. Vatten, luft och landskap är visserligen de viktigaste ingredienserna i människans miljö. Men andra miljöaspekter får inte glömmas bort. Tätortsmiljö, arbetsmiljö och kanske ännu flera typer av miljö som påverkar individen i olika avseenden.

Genom hela komplexet av miljöfrågor går den vetenskapliga och tekniska utvecklingen som en röd tråd. Vetenskap och teknik sätter allt verkningsfullare instrument i människans händer. Det har sina risker ty händerna är ganska oerfarna.

Människan har aldrig på riktigt allvar satt i fråga om det verkligen är nödvändigt att förstöra så mycket vatten för att få pappersmassa och stål. Det går i dag åt 250 ton vatten för att tillverka ett ton stål.

Människan har aldrig på allvar satt i fråga om det är nödvändigt att släppa ut hundratalet giftiga och skadliga substanser i luften vid bilkörning. För varje liter bensin som förbrukas sprids 3,4 hg föroreningar.

Den tekniska civilisationen behöver nödvändigtvis inte leda till ett urholkande av de biologiska livsbe-

tingelserna. Tvärtom, den tekniska civilisationens instrument kan användas på flera sätt. De kan brukas för ett antingen eller. De kan utnyttjas för att berika den totala miljön lika väl som för att försämra den.

I sin bok, "Spillran av ett moln", skriver Sveriges ambassadör i Oslo Rolf Edberg på ett ställe så här: "Sanningen om vår civilisation är, att den baserar sig på självätande ekonomi — liksom de tidigare kulturer som blomstrat och förtvinat. Sanningen om oss själva som art, är att vi kommit ur balans med naturen och blivit det enda väsen i skapelsen, som vegeterar på att förstöra sin egen miljö. Tekniken, ett utflöde av människohjärnan har i stegrat tempo använts för att spolierna vår egen existensbas."

En ny miljöpåverkande faktor är biociderna. Det kan vara på sin plats att stryka under betydelsen av detta främmande ord. Det betyder livsdödare! Biocider dödar i vår levande miljö.

Biociderna utgör en ganska ny företeelse. Men redan är de vanligast förekommande biociderna på väg att påtagligt koncentreras i de ekologiska systemen runt omkring oss och av vilka vi i egenskap av biologiska varelser är beroende. De ackumuleras undan för undan i födoämneskedjan vid vars topp människan befinner sig.

Det är ytterst olyckligt att den moderna människan är så ovillig att betrakta sig själv som en del av ett ekologiskt system. Det är på något sätt inte tillräckligt fint att vara en djurart bland andra. Detta högmot hindrar oss från att se vår situation.

Vår vetenskapliga och tekniska förmåga är nu sådan att vi måste välja mellan att använda den förutseende och långsiktigt för att överleva i harmoni med miljön eller använda den kortsiktigt och samtidigt gå under med miljön.

Ekonomiska trygghetsfrågor kommer alltid att vara aktuella i politiken. Men intresset kommer mer och mer att gälla *miljötryggheten*. Det gäller såväl den biologiska som den psykologiska miljön. Gifter, avfall, nedsmutsning, minskade skönhetsvärden och ökad stress är några faktorer, som i framtiden kommer att utgöra ett större hot mot den enskildes och samhällets trygghet än bristfälliga ekonomiska försörjningsmöjligheter.

I väsentliga avseenden måste gällande värderingar radikalt förändras. Förbrukade miljövärden måste på ett effektivt sätt redovisas och påverka samhällets bokföring. I första hand kommer ansvaret för miljötryggheten att åvila politiker. Men ytterst är det i en upplyst opinions händer framtiden vilar.